

Každý týden bezplatně na Vašem stole e-mailem nebo poštou.

Veľvyslanec Bruce Jutzi opúšťa Českú republiku

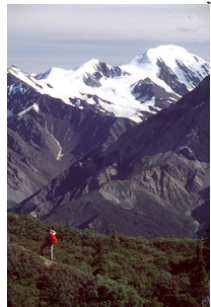
Vo štvrtok 31. augusta končí po troch rokoch svoje pôsobenie vo funkcii veľvyslanca Kanady v Českej republike a na Slovensku Jeho Excelencia Bruce Jutzi. Zároveň sa ujíma nových povinností priamo na Ministerstve zahraničných vecí v Ottawe. V polovici septembra ho nahradí nový veľvyslanec Michael Calcott.

Ďaleký sever Kanady

Severnú časť Kanady tvoria tri teritória: Yukon, Severozápadné teritória a Nunavut. Na území, ktoré je takmer osemdesiatkrát väčšie ako Slovensko (necele 4 milióny km²), žije iba 92 779 obyvateľov (0,3 % kanadskej populácie). Polovicu obyvateľov v severných teritóriách tvoria pôvodní obyvatelia. V Nunavute žijú domorodí Inuiti, ktorí predstavujú 85 % obyvateľov teritória a ktorým sa 1. apríla 1999 splnil dávny sen mať svoje vlastné územie. V Severozápadných teritóriách žijú domorodí Indiáni (19 000) a nepôvodní obyvatelia (18 000) a používa sa tu (spolu s angličtinou a francúzštinou) desať oficiálnych jazykov. V Yukone žije 14 skupín pôvodných obyvateľov, ktorí rozprávajú ôsmimi jazykmi, domorodé obyvateľstvo tu predstavuje menšinu. Prví ľudia dorazili na toto územie pred 15 až 20 000 rokmi, Inuiti asi pred 4 000 rokmi a prví Európania – Vikingovia okolo roku 1000 n.l. Pre teritória je dôležitý ťažobný priemysel, hneď za ním je turizmus. Teritória, predovšetkým Nunavut, musia bohužiaľ zápasit s nezamestnanosťou a sociálnymi problémami, spôsobenými rýchlym prechodom na moderný spôsob života v mestách. Inuiti neustále vyhľadávajú príležitosť na rybnárčenie a lov v divočine, dnes však vymenili kajaky a psie svorky za motorové člny, snežné skútre a navigačné prístroje GPS. Problémy severných teritórií sa pred dvoma týždňami snažil na svojej prvej návšteve severu riešiť aj predseda vlády Stephen Harper, ktorý okrem nezamestnanosti a turistického ruchu diskutoval s tamojšími predstaviteľmi aj o globálnom otepľovaní, ktoré sa teritórii dotýka veľmi intenzívne a tzv. Severozápadnom priechode, na ktorý si Kanada robí nárok. Návšteva regiónu polnočného slnka sa doporučuje od mája do septembra, kedy je počasie aj denné svetlo cestovaniu naklonené (napríklad vo Whitehorse, hlavnom meste Yukonu, je denné svetlo v júli priemerne 19 hodín, oproti 6 hodinám v januári). www.gov.yk.ca www.gov.nt.ca www.gov.nu.ca

Turistické atrakcie

Horolezci, rybári, cyklisti, lyžiari a peší turisti si nevládnu krajinu, pustú tundu bez stromov aj polárne ostrovy, kde dobrodružstvo nemusia hľadať ďaleko, zamilovali. Menej už 25 druhov komárov, ktoré sú všadeprítomné, alebo stretnutie s medvedmi, na ktoré upozorňujú brožúry You Are in Bear Country (Ste v oblasti, kde sa vyskytujú medvede). Národný park Kluane (www.parkscanada.ca/kluane, vid' foto) je pamiatkou UNESCO a v jazyku Indiánov znamená názov „jazero s množstvom rýb“. Park teda ponúka bohatý rybolov: lipne, sivone, šťuky, pacifické lososy v jazerách a riekach uprostred divočiny, ktoré sú dostupné loďou, autom alebo

helikoptérou (www.yukonfishing.com). Hora Logan (5959 m) v pohorí Svätého Eliáša je najvyššia v Kanade a druhá najvyššia v Severnej Amerike. V parku Kluane žije najväčšie množstvo veľkých cicavcov v Severnej Amerike (losy, soby, medved' grizzly, medved' baribal, aljašské ovce či kamziky). Ďalším prvenstvom sú najväčšie ľadovcové polia južne od polárneho kruhu, ktoré sa posúvajú o päť až desať metrov ročne (niekedy aj o celý kilometer). Dawson City (www.dawsoncity.ca), mestčko 240 km na juh od severného polárneho kruhu, bolo kedysi srdcom zlatej horúčky na Klondiku. Mesto je postavené na večne zamrzutej pôde, budovy majú základ z dosák ležiacich na štrku. Turisti môžu navštíviť zrub spisovateľa Jacka Londona, ktorého práve toto

prostredie inšpirovalo k napísaniu populárnych kníh Volanie divočiny a Biely tesák, alebo môžu skúsiť ryžovať zlato (v meste sa pred niekoľkými dňami skončili Majstrovstvá sveta v ryžovaní zlata). Za zmienku stojí tiež cintorín lodí, ktoré chátrajú a zarastajú na rieke Yukon. Obyvatelia Dawsonu sa vždy na jar zabávajú súťažou, ktorej cieľom je uhádnuť, kedy sa na rieke objaví prvá ľadová kryha, a potom túto udalosť oslavujú. K severu neodmysliteľne patria aj legendy a dejiny domorodých obyvateľov, ktoré si kmene odovzdávajú ústne z generácie na generáciu. Od roku 1988 sa v lete vo Whitehorse koná Medzinárodný festival v rozprávaní príbehov za účasti pôvodných obyvateľov (www.yukonstory.com).

Umenie kanadského severu

Inuitské (eskimácke) umenie je vzhľadom na pôvodne dosť odlišný spôsob života Inuitov veľmi špecifické. Vo svete je o toto umenie medzi odborníkmi a širokou verejnosťou stále väčší záujem. Medzi tradičné techniky používané Inuitmi patrí rezbárske opracovanie kameňov a kostí, ale dnes sa Inuiti s úspechom venujú tiež maľbe, kresbe, grafike a textílnym aplikáciám (napr. nástenné textílné obrazy). Určitú renesanciu svojej tradičnej umeleckej tvorby zaznamenali pôvodní obyvatelia Kanady v polovici 20. storočia, okrem iného aj vďaka štátnej podpore. V ich dielach sa objavujú tradičné témy (zvieratá, mýtické bytosti, transformácie ľudí na zvieratá a naopak), ako aj motívy spojené s dnešným moderným štýlom života Inuitov. Vďaka zbierkam Náprstkovho múzea majú domáci aj návštevníci možnosť študovať inuitské umenie priamo v Prahe. V Kanade sa môže rozsiahlymi zbierkami inuitského umenia pochváliť napríklad Múzeum civilizácie v Gatineau pri Ottawe, Národná galéria v Ottawe alebo Ontárijská galéria umenia v Toronte. www.civilization.ca www.ago.net

<http://national.gallery.ca> www.nm.cz/naprstkovko-muzeum

Polárna žiara a legendy Inuitov

Unikátny zážitok ponúka návštevníkom kanadského severu pozorovanie polárnej žiary. Táto je viditeľná pri jasnom počasi, predovšetkým na jeseň a v zime vo všetkých troch teritóriách. Polárna žiara je svetelný úkaz, ktorý vzniká v atmosfére predovšetkým okolo magnetických pólov Zeme. Môže sa prejavovať rôznymi tvarmi a farbami – od mliečnej, až

po všetky farby dúhového spektra. Nikoho asi neprekvapí, že Inuiti majú pre tento úkaz vysvetlenie, dokonca celý rad rôznych vysvetlení. Jedna legenda hovorí, že každý lúč svetla polárnej žiary patrí jednej duši, ktorá si aj po smrti chce zahrať futbal. Pre Inuitov je totiž futbal tradičnou hrou, ktorou si krátia dlhé jesenné a zimné večery a noci. Inuitský výraz pre polárnu žiaru vraj dokonca v preklade znamená „cestička tých, čo hrajú futbal“. Existujú však aj ďalšie legendy viažuce sa k polárnej žiare. Pre niektorých pôvodných obyvateľov kanadského severu je darom mŕtvych, ktorý má aspoň

trochu rozjasniť dlhé polárne noci, iní zasa veria, že je to prameň udalostí minulých aj budúcich. Nech už je pravdivá tá či oná legenda, na sever Kanady sa oplatí cestovať už len kvôli pohľadu na tieto fascinujúce prírodné úkazy.

KVÍZ O KANADE

V ktorom roku začala na Klondiku zlatá horúčka? (Odpoveď a novú otázku nájdete v ďalšom vydaní Mozaiky.)

Odpoveď z minulého čísla: V dvoch preriiových provinciách zároveň – v Alberte a Saskatchewan - sa nachádza mesto Lloydminster.